

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА
Кафедра міжнародних відносин

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор

(Майя НІКОЛАЄВА)

“ 1 ” вересня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ

(назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти Перший (бакалаврський)

Галузь знань: 29 Міжнародні відносини

Спеціальність: 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії
(код і назва спеціальності)

Освітньо-професійна програма: Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії
(назва ОПП/ОНП)

Робоча програма навчальної дисципліни «Міжкультурна комунікація». – Одеса: ОНУ, 2025. – 13с.

Розробники: **Побле Дмитро Костянтинович**, ст. викладач кафедри міжнародних відносин.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри міжнародних відносин

Протокол № 1 від. “29” серпня 2025 р.

Завідувач кафедри [підпис] (Ольга БРУСИЛОВСЬКА)

Погоджено із гарантом ОПП Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії

[підпис] (Юлія МАЙСТРЕНКО)

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) факультету міжнародних відносин, політології та соціології

Протокол № 1 від. “29” серпня 2025 р.

Голова НМК [підпис] (Олег ХОРОШИЛОВ)

Затверджено на засіданні кафедри міжнародних відносин

Протокол № ____ від. “ ____ ” ____ 20 ____ р.

Завідувач кафедри ____ (Ольга БРУСИЛОВСЬКА)

Затверджено на засіданні кафедри міжнародних відносин

Протокол № ____ від. “ ____ ” ____ 20 ____ р.

Завідувач кафедри ____ (Ольга БРУСИЛОВСЬКА)

1. **Опис навчальної дисципліни**
«Міжкультурна комунікація»

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>Очна форма навчання</i>	<i>Заочна форма навчання</i>
Загальна кількість: кредитів – 3 годин – 90 змістових модулів – 2	Галузь знань <u>29 Міжнародні відносини</u> Спеціальність <u>291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії</u> Рівень вищої освіти: <i>Перший (бакалаврський)</i>	Дисципліна вільного вибору	
		<i>Рік підготовки:</i>	
		2-й	-й
		<i>Семестр</i>	
		4-й	-й
		<i>Лекції</i>	
		16 год.	год.
		<i>Практичні, семінарські</i>	
		14 год.	год.
		<i>Лабораторні</i>	
		год.	год.
		<i>Самостійна робота</i>	
		60 год.	год.
		Форма підсумкового контролю: залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу - ознайомити здобувачів вищої освіти бакалаврського рівня із засадами, принципами і структурою теоретичних положень щодо особливостей міжкультурної комунікації у процесі формування міжкультурної компетенції та культурного інтелекту здобувачів а також набуття практичних навичок взаємодії з представниками різних культур та різних країн. **Завдання курсу** полягають в ознайомленні здобувачів вищої освіти бакалаврського рівня зі специфікою комунікативної поведінки у різних ситуаціях суспільного життя, вивченні головних видів та моделей міжкультурної комунікації, оволодінні методикою комунікативної поведінки і впровадження інструментів літературної імагології у якості одного з методів досліджень процесів, існуючих у міжкультурній комунікації..

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей**:

1. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в сфері міжнародних відносин, суспільних комунікації та регіональних студій, зовнішньополітичної діяльності держав, міжнародних взаємодій між державами, міжнародними організаціями та недержавними акторами, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов та передбачає застосування теорій суспільних наук та спеціальних наукових методів дослідження проблем міжнародних відносин (ІК).
2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі і знань про природу і суспільство, та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового образу життя (ЗК2).
3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності (ЗК4).
4. Здатність застосовувати засади дипломатичної та консульської служби, дипломатичного протоколу та етикету, уміння вести дипломатичне та ділове листування (українською та іноземними мовами) (СК6).

Очікувані результати навчання (РН). У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

1. Знати природу та механізми міжнародних комунікацій (РН05).
2. Розуміти та відстоювати національні інтереси України у міжнародній діяльності (РН16).

3. Зміст навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. Міжкультурна комунікація: теоретичні складові як наука та навчальна дисципліна.

Тема 1. Міжкультурна комунікація як наука та навчальна дисципліна.

Культура як сукупність матеріальних і духовних цінностей, створених людською спільнотою, які характеризують певний рівень розвитку суспільства. Міжкультурна комунікація (МК) — наука, яка вивчає особливості вербального та невербального спілкування людей, що належать до різних національних та лінгвокультурних спільнот. На початку 1950-х рр. міжкультурна комунікація почала формуватися як область знання, що вивчає вплив культури на комунікацію. Об'єктом міжкультурної комунікації є спілкування представників різних національних і лінгвокультурних спільнот, а предметом — прийняті в національних спільнотах мовні стереотипи і норми поведінки, спілкування, певні «культурні сценарії» різних

дій, усталені моделі сприйняття та оцінювання предметів і явищ, соціально унормовані звички, традиції, ритуали, дозволи, заборони тощо.

Тема 2. Культурна та мовна картина світу.

Культурні відмінності можуть формувати те, як люди одягаються, як вони діють, як вони формують стосунки, як вони звертаються один до одного, що вони їдять та багато інших аспектів повсякденного життя. Культурна картина світу формується в процесі практичної діяльності людей, на основі їх власного досвіду і традицій, успадкованих від попередніх поколінь. Культурна картина світу - це цілісна система уявлень про устрій світу і місце людини в ньому. Мовна картина світу як втілена в мові інтерпретація дійсності, яку можна уявити у вигляді комплексу суджень про світ. Мовна особистість – поєднання в особі мовця його мовної компетенції, прагнення до творчого самовираження, вільного, автоматичного здійснення різнобічної мовної діяльності.

Тема 3. Моделі міжкультурних комунікацій.

Інший — центральна категорія сучасної філософії, яка використовується для визначення іншої людини або людей як окремих від себе. Загалом у межах теорії комунікацій можна виокремити три основні моделі ставлення до Іншого, притаманні для будь якого культурного середовища: діалогічну; феноменологічну; критичну. Відомий американський антрополог Едвард Холл описав різні параметри культурно обумовлених комунікативних відмінностей. У своїх працях він виділив висококонтекстуальні та низькоконтекстуальні види культур, а за використанням часу – поліхронні та монохронні культури. У своїй теорії культурних вимірів нідерландський соціолог, фахівець з теорії управління Герт Гофстеде запропонував кілька показників, що визначають культурні характеристики різних народів: дистанція від влади (від низької до високої); відособленість (колективізм - індивідуалізм); напористість (маскулінність - фемінність); уникнення невизначеності (неприйняття невизначеності); стратегічне мислення (короткострокова і довгострокова орієнтація на майбутнє). В теорії міжкультурної комунікації прийнято виділяти чотири основні форми міжкультурної комунікації: пряму, непряму, опосередковану і безпосередню.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. Міжнародна комунікація у міжнародному культурному обміні.

Тема 4. Образи, іміджі та стереотипи у міжкультурній комунікації при культурному обміні.

Образ у психології — це переживання, яке здебільшого значно нагадує переживання зорового сприйняття якогось об'єкта, події чи сцени, але відбувається тоді, коли відповідний об'єкт, подія чи сцена фактично відсутній у почуттях. Етнічний стереотип - один з видів соціальних стереотипів, що репрезентує колективне стійке емоційно забарвлене, узагальнене і спрощене уявлення однієї етнічної групи що до іншої етнічної групі і що до самої себе, яке склалося головним чином на рівні буденної свідомості і нерідко передавалося наступним поколінням у вигляді однозначних сутностей. Зовнішньополітичний (міжнародний) імідж країни — це сукупність емоційних і раціональних уявлень, що впливають із зіставлення всіх ознак країни, власного досвіду, чуток, що впливають на створення певного образу. Фактори, що впливають на формування зовнішньополітичного іміджу країни, це: природно-ресурсний потенціал, соціологічні фактори впливу та інституційні фактори (імідж представника держави, якість та стиль проведення зовнішньої та внутрішньої політики, політика урядів щодо вирішення глобальних проблем).

Тема 5. Взаємодія у міжнародному культурному обміні.

Міжнародний культурний обмін - найважливіший процес взаємодії і взаємозбагачення культур народів світу, що сприяє прогресу людської цивілізації. У 1972 р. ЮНЕСКО прийняла конвенцію «Про охорону всесвітньої культурної і природної спадщини», яка вступила в силу в 1975 р. У конвенції під культурними цінностями розуміються видатні універсальні цінності з точки зору історії, мистецтва чи науки, тобто унікальні і незамінні цінності, незалежно від того, якому народу вони належать. Культурні зв'язки - один з найбільш гуманістичних і тому найбільш ефективних інструментів в механізмі зовнішньополітичної діяльності держав. Вони сприяють створенню умов для мирного діалогу і співпраці країн, народів, що відносяться до різних культурних традицій. Саме культура має унікальні можливості, пов'язаними з формуванням позитивного образу народів, держав, який в кінцевому рахунку допомагає і у вирішенні політичних проблем. Культура XX-XXI ст. все більше набуває інтернаціонального характеру і ґрунтується на динамічних процесах культурного спілкування. Тому міжкультурна комунікація є запорукою збагачення національних культур різних регіонів і країн світу.

Тема 6. Міжнародні музичні та театральні зв'язки.

Ще на початку VII ст. до н.е. на Олімпійських іграх своє мистецтво показували співаки, музиканти, поети. Вони сприяли створенню під час змагань унікальної атмосфери свята і були не менш популярні, ніж змагання спортсменів. Виступи музикантів, поетів, співаків також носили змагальний характер, і найкращим учасникам присвоювалася головна нагорода - лавровий вінок. Міжнародні фестивалі сьогодні - це унікальна форма артистичного обміну, показу кращих досягнень національних культур, державного престижу, а також можливість формування нової "планетарної" культури третього тисячоліття. Історично склалося, що першими міжнародними фестивалями стали фестивалі музичні. Подібно музичним конкурсам, вони можуть бути орієнтовані як на класичний, так на естрадний і фольклорний репертуар, мати національний та міжнародний статус. Театральне мистецтво також активно використовує фестивалі для формування загального культурного простору і розвитку міжкультурної комунікації. Авіньйонський фестиваль, заснований в 1947 р французьким актором і режисером, засновником марсельського Національного народного театру Жаном Вілар проходить в липні в середньовічному прованському Авіньйоні. Учасники фестивалю виступають під відкритим небом на міських площах, а головним залом для глядачів форуму традиційно є Парадний двір Папського палацу. Единбурзький міжнародний фестиваль мистецтв, один з найбільших в світі фестивалів сценічних мистецтв, проходить в столиці Шотландії щорічно в серпні і триває майже місяць. У програмі фестивалю одночасно представлені театральне, оперне, танцювальне та музичне мистецтво.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Очна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		л	пр	лаб	інд	ср		л	п	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Міжкультурна комунікація: теоретичні складові як наука та навчальна дисципліна												
Тема 1. Міжкультурна комунікація як наука та навчальна дисципліна	16	4	2	-	-	10						

Тема 2. Культурна та мовна картина світу	14	2	2	-	-	10						
Тема 3. Моделі міжкультурних комунікацій	14	2	2	-	-	10						
Разом за змістовим модулем 1	44	8	6	-	-	30						
Змістовий модуль II. Міжнародна комунікація у міжнародному культурному обміні												
Тема 4. Образи, іміджі та стереотипи у міжкультурній комунікації при культурному обміні	18	4	4	-	-	10						
Тема 5. Взаємодія у міжнародному культурному обміні	14	2	2	-	-	10						
Тема 6. Міжнародні музичні та театральні зв'язки	14	2	2	-	-	10						
Разом за змістовим модулем 2	46	8	8	-	-	30						
Усього годин	90	16	14	-	-	60						

5. Теми семінарських занять

Семінарські заняття не передбачені.

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Міжкультурна комунікація як наука та навчальна дисципліна <i>Питання для обговорення.</i> 1. Визначення поняття культура та міжкультурна комунікація. 2. Основні категорії та аспекти міжкультурної комунікації. 3. Зародження міжкультурної комунікації як наукової та навчальної дисципліни у США та Європі.	2
2	Тема 2. Культурна та мовна картина світу <i>Питання для обговорення.</i> 1. Різноманіття та взаємозв'язок культур. 2. Культурна картина світу. 3. Поняття мовної картини світу та мовної особистості.	2

3	Тема 3. Моделі міжкультурних комунікацій <i>Питання для обговорення.</i> 1. Типологія і класифікація культур. 2. Теорія культурних моделей взаємодії Е.Хола. 3. Теорія Культурних вимірів Г.Хофстеде. 4. Форми і типи міжкультурної комунікації.	2
4	Тема 4. Образи, іміджі та стереотипи у міжкультурній комунікації при культурному обміні <i>Питання для обговорення.</i> 1. Поняття образів, іміджі та стереотипів. 2. Етнічні стереотипи. Зовнішньополітичні іміджі. 3. Структура і формування зовнішньополітичного іміджу держави.	4
5	Тема 5. Взаємодія у міжнародному культурному обміні <i>Питання для обговорення.</i> 1. Міжнародний культурний обмін. 2. Історичні традиції у культурному співробітництві. 3. Культурні зв'язки у сучасному світі.	2
6	Тема 6. Міжнародні музичні та театральні зв'язки <i>Питання для обговорення.</i> 1. Історичні традиції та сучасне значення міжнародного театального та музичного співробітництва. 2. Міжнародні музичні конкурси і театральні фестивалі.	2
	Всього	14

7. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття не передбачені.

8.Самостійна робота

№ з/п	Назва теми/індивідуальних завдань (есе)	Кількість годин
1	Сутність, об'єкт і предмет міжкультурної комунікації	10
2	Основні категорії міжкультурної комунікації	10
3	Національні цінності	10
4	Типи культур і міжкультурні стилі комунікації	10
5	Типологічні особливості української культури	10
6	Єдність законів природи, мов і культур	10
	<i>Одно есе (Типи культур і міжкультурні стилі комунікації) згідно четвертого пункту переліку обирається студентом на початку семестру та надсилається викладачу за місяць до закінчення курсу. Обсяг есе: 3-5 сторінок. Характеристика змісту: за темою: «Типи культур і міжкультурні стилі комунікації»</i>	
Разом		60

В якості самостійної роботи здобувач може пройти професійні курси/тренінги, професійне стажування, онлайн-курси, громадянську освіту, отримати відповідний сертифікат на освітніх платформах, що може бути зараховано як періодичний, поточний та фрагмент підсумкового контролю. Пропонуються до розгляду такі курси, які можуть бути визнані як періодичний, поточний контроль та/або бонусні бали (за бажанням здобувача):

Назва освітньої платформи, назва онлайн курсу, короткий опис, посилання	Компетентності та результати навчання, що формуються	Кількість годин
Coursera Заснована у 2012 році Coursera — це глобальна платформа для онлайн-навчання та розвитку кар'єри, яка пропонує будь-кому та будь-де доступ до онлайн-курсів та дипломів від провідних університетів та компаній. Coursera співпрацює з більш ніж 350 провідними університетами та компаніями, щоб запропонувати гнучке, доступне та актуальне для роботи онлайн-навчання окремим особам та організаціям у всьому світі. Понад 175 мільйонів учнів та понад 6200 кампусів, підприємств та урядів звернулися до Coursera, щоб отримати доступ до навчання світового класу — будь-коли та будь-де. Посилання на рекомендований курс від Єльського університету, США у межах системи безкоштовних курсів Coursera URL: https://www.coursera.org/learn/ukraine-history-culture-and-identities Цей курс - Україна: історія, культура та ідентичності - починається з 5 жовтня 2025 року при University of Washington	ІК; РН5; РН16;	60

Здобувач може самостійно обрати ресурси, які будуть відповідати навчальній дисципліні. Для зарахування в якості періодичного, поточного або фрагмента підсумкового контролю здобувач має подати документ, що підтверджує неформальну освіту, програму, зробити опис компетентностей та результатів навчання, сформованих під час неформальної освіти. Викладач залишає за собою право перевірити сформованість перелічених компетентностей та результатів навчання.

9.Методи навчання

Лекції та практичні заняття, самостійна робота, виконання індивідуальних завдань (есе).

10. Форми контролю та методи оцінювання

Методи поточного\періодичного контролю: усне опитування, оцінювання виконання індивідуальних завдань (есе).

Підсумковий контроль. Залік (в усній формі).

ЗАГАЛЬНІ КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Оцінка за шкалою	за національною	Теоретична підготовка	Практична підготовка
Здобувач освіти			
Відмінно		володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей; глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу; робить самостійні висновки, виявляє причинно-наслідкові зв'язки; самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань. Здобувач здатен виділяти суттєві ознаки вивченого, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями	може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання й оцінити результати власної практичної діяльності; виконує творчі завдання та ініціює нові шляхи їх виконання; вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу; проявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань при самостійній роботі
Добре		достатньо володіє матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу; при представленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, застосовує знання для розв'язання стандартних ситуацій; аналізує навчальну інформацію, але допускає окремі неточності та незначні помилки	правильно вирішив більшість завдань; має стійкі навички виконання завдання

Задовільно	володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні, знає основні поняття навчального матеріалу; має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого	може використовувати знання в стандартних ситуаціях, має елементарні навички виконання завдання
Незадовільно з можливістю повторного складання	володіє навчальним матеріалом поверхово й фрагментарно (без аргументації та обґрунтування); безсистемно виокремлює випадкові ознаки вивченого; не вміє робити найпростіші операції аналізу і синтезу; робити узагальнення, висновки; під час відповіді допускаються суттєві помилки	недостатньо розкриває сутність практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив окремі розрахункові/тестові завдання за допомогою викладача, відсутні сформовані уміння та навички
Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не володіє навчальним матеріалом	виконує лише елементи завдання, потребує постійної допомоги викладача

11. Питання для підсумкового контролю

1. Визначення поняття «культура».
2. Визначення поняття «міжкультурна комунікація».
3. Зародження міжкультурної комунікації як наукової та навчальної дисципліни у США та Європі.
4. Різноманіття та взаємозв'язок культур.
5. Культурна картина світу.
6. Поняття мовної картини світу та мовної особистості.
7. Типологія і класифікація культур.
8. Теорія культурних моделей взаємодії Е.Хола.
9. Теорія культурних вимірів Г.Хофстеде.
10. Поняття образів, іміджі та стереотипи.
11. Етнічні стереотипи.
12. Зовнішньополітичні іміджі.
13. Структура і формування зовнішньополітичного іміджу держави.
14. Міжнародний культурний обмін.
15. Історичні традиції у культурному співробітництві.
16. Культурні зв'язки у сучасному світі.
17. Історичні традиції та сучасне значення міжнародного театрального та музичного співробітництва.
18. Міжнародні музичні конкурси і театральні фестивалі.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний/періодичний контроль						Підсумковий контроль (залік)	Сума балів
Змістовий модуль №1 (поточний контроль на лекціях)			Змістовий модуль № 2 (поточний контроль на лекціях та семінарах)			Індивідуальне самостійне завдання	
T1	T2	T3	T4	T5	T6	30	30
8	6	6	6	8	6		100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D	задовільно	
60-69	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

13. Навчально-методичне забезпечення

1. Побле Д. К. Міжкультурна комунікація : робоча програма для студентів спеціальності «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії». Одеса: ОНУ, 2024. 13 с.
2. Побле Д. К. Силабус курсу «Міжкультурна комунікація». Одеса: ОНУ, 2024. 5 с.

14. Рекомендована література

Основна

1. Більченко Є. В. Сучасні моделі міжкультурної комунікації: від модерну до постмодерну, від постмодерну до неомодерну // Культурологічна думка. 2019. № 16. С. 81–90.
2. Максимович О. Міжкультурна комунікація як предмет міждисциплінарного теоретизування. Вісник Харківського національного університету імені В.Н.Каразіна. Серія «Соціологічні дослідження сучасного суспільства: методологія, теорія, методи». 2017. № 39. С.85–89.
3. Манакін В. Мова і міжкультурна комунікація. Навчальний посібник. Київ, видавничий центр «Академія», 2012. 285 с. URL: <https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Shavkun/0039633.pdf> (дата звернення 06.08.2024).
4. М'язова І.Ю. Особливості тлумачення поняття «міжкультурна комунікація». Філософські проблеми гуманітарних наук. 2006. № 8. С.108–113. URL: <http://www.disslib.org/mizhkultura-komunikatsia-zmist-sutnist-ta-osoblyvosti-projavu.html> (дата звернення 06.08.2024).

5. Петров П.Г. Технології формування та підтримки зовнішньополітичного іміджу держави. Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара, Політологія, №3 (131) березень 2016. С.91–95. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/268616543.pdf> (дата звернення 07.08.2024).
6. Побле Д. К. Деякі риси арабського протоколу та етикету у контексті міжкультурній комунікації. *Актуальні проблеми філологічної науки: сучасні наукові дискусії. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції / ред. І. В. Ступак* (23-24 березня 2018 року, Міжнародний гуманітарний університет, факультет лінгвістики та перекладу). Одеса: МГУ, 2018. С. 234-236.
7. Побле Д.К. Тенденції впровадження сучасних інструментарій у арабському медійному просторі. *Матеріали Міжнародної науково-практичної відео-конференції «Українсько-арабські мовно-культурні контакти»*, 16-17 лютого 2023 року, Київський національний лінгвістичний університет. Київ : КНЛУ, 2023. С. 34-42 (українською та англійською мовами).
8. Слющинський Б. Міжкультурна комунікація як регулятор міжособистісних відносин суспільства. Нова парадигма. 2016. № 130. С.82–91. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nopa_2016_130_10 (дата звернення 06.08.2024).
9. Хмель, А., & Мещерякова, А. (2021). Зовнішньополітичний імідж країни: технології формування. *Молодий вчений*, 4 (92), 83-87. <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2021-4-92-18>

Додаткова

10. Bennett, Milton, J. (1998). Intercultural communication: A current perspective. In Milton J. Bennett (Ed.), *Basic concepts of intercultural communication: Selected readings*. Yarmouth, ME: Intercultural Press. URL: https://www.researchgate.net/publication/246501677_Intercultural_Communication_A_Current_Perspective (дата звернення 07.08.2024).
11. Bennett M.J. *Basic concepts of intercultural communication: Selected readings*. London: UNKNO, 1998. 288 p. URL: https://catalog.library.vanderbilt.edu/discovery/fulldisplay/alma991043337332503276/01VAN_INST:vanui (дата звернення 06.08.2024).
12. Humboldt W. *On Language, On the Diversity of Human Language Construction and Its Influence on the Mental Development of the Human Species*. Edited by Michael Losonsky. Cambridge : England, CUP Publication, 1999. 296 p. URL: https://assets.cambridge.org/97805216/67722/frontmatter/9780521667722_frontmatter.pdf (дата звернення 07.08.2024).
13. Hall E.T. *The Silent Language*. Greenwich, Conn.: Fawcett Publications, 1959. 322 p. URL: https://monoskop.org/images/5/57/Hall_Edward_T_The_Silent_Language.pdf (дата звернення 06.08.2024).
14. Poble D. *Rhetoric on Service of Russia's Information Warfare. Rhetoric and Communications Journal*. 2020. Issue 43. URL: <http://rhetoric.bg/rhetoric-on-service-of-russias-information-warfare>
15. Poble D. & Tsyberman A. Russia's Propaganda in the Middle East or Intercultural Advantage? [in English], *InterPolis: міжнародні та політичні дослідження*. 2024. Вип. 37, С. 238-247. URL: <https://journals.onu.in.ua/index.php/interpolis/issue/view/11>
16. Ting-Toomey S. *Communicating Across Cultures*. New York: The Guilford Press, 1999. 310 p. URL: <https://www.guilford.com/excerpts/ting-toomey.pdf?t=1> (дата звернення 07.08.2024).
17. Kurylo, A. (2012). *Inter/Cultural Communication: Representation and Construction of Culture*. Marymount Manhattan College. SAGE Publications Ltd. 459 p. URL: https://www.academia.edu/2123765/Inter_Cultural_Communication_Representation_and_Construction_of_Culture (дата звернення 06.08.2024).